

ADHD LASTEN KOHTAAMA PÄIVÄHOITO

ORIENTAATIO KONFERENSSI
23.5.2012 JÄRVENPÄÄ
ALISA ALIJOKI
HELSINGIN YLIOPISTO

ADHD (ATTENTION DEFICIT HYPERACTIVE DISORDER)

- Neurobiologinen aivojen toiminnan häiriö
- Neurobiologisesta aivojen toiminnan häiriöstä aiheutuvat ns. ydinoireet liittyvät
 - × tarkkaamattomuuteen
 - × ylivilkkauteen
 - × impulsiivisuuteen

ADHD:n määritelmä DSM-IV mukaan

- Henkilöllä voi olla vain pääasiallisesti tarkkaavaisuushäiriö tai ylivilkkautta ja impulsiivisuutta tai molemmat oireet
- Oireilta edellytetään:
 - alkanut ennen seitsemän vuoden (12 v.) ikää
 - kestäneet vähintään puoli vuotta
 - oireiden tulee ilmetä erilaisissa tilanteissa
 - oireiden tulee olla niin huomattavat, että niistä on selvää haittaa

Määritelmien moni-ilmeisyys

- Närhen ja Klenbergin (2010) mukaan on tärkeää erottaa omaksi alaryhmäkseen lapset, joilla vaikeutena on ainoastaan tarkkaamattomuus.
- Nämä omissa ajatuksissaan viihtyvät ja verkkaisesti orientoituvat lapset saavat usein vähemmän tukitoimia kuin ylivilkkaat lapset, vaikka heillä saattaa olla mittavia toiminnanohjauksen ja oppimisen ongelmia (Närhi & Klenberg, 2010).

Varhainen tuki

- *Tukitoimet pitää aloittaa heti*, kun lapsella havaitaan toiminta- tai oppimiskyvyn ongelmia.
- Lapsi löytää riittävän varhaisella tuella ja kannustuksella omat vahvuutensa ja voimavaransa
- Oppii tulemaan toimeen vaikeuksiensa kanssa
- Tukitoimien aloittaminen ei vaadi diagnoosia.
- Päivähoito pystyy luomaan hyvät puitteet lapsen kasvun tukemiseen

ADHD lapsen sosiaalisen käyttäytymisen haasteet

- Lapsella on vaikeutta oman käyttäytymisensä kontrolloimisessa ja itsekontrollissa (Barkley, 2000).
- Tarkkaamattomuus tulee esiin lapsen osallistumisessa toimintaan ja tehtävien tekemiseen, lapsi siirtyy jatkuvasti paikasta toiseen eikä pysty selittämään, mitä on tekemässä (Barkley, 2006)

Ryhmässä toimiminen

- Jack, Mikami Calhoun (2011) mukaan lapset, joilla on ADHD, saavat merkitsevästi enemmän negatiivista huomiota ja vähemmän positiivista palautetta kuin toiset lapset

Jatkuu

- Lapset, joilla on ADHD, kokevat vaikeuksia kaverisuhteissaan (Mikamin, Ransonen & Calhou, 2011).
- Näiden lasten on vaikea keskittyä leikkiin ja heidän on vaikea ymmärtää leikissä vastavuoroisuutta (Bradshaw, 2001).
- Oman toiminnan suunnitteleminen on haastavaa ja lapsen on vaikea suunnitella asioita eteenpäin (Bradshaw, 2001).

ADHD lapsen vaikeudet kaverisuhteissa

- Syyt vaikeuksiin kaverisuhteissa ovat moninaisia, mutta syynä voivat olla sosiaalisten taitojen puute tai emootioiden säätelyn ongelma (Selikowitz, 2004).
- Sosiaalista kanssakäymistä saattaa häiritä matala pettymysten sietokyky, joustamattomuus ja aiemmat epäonnistumisen kokemukset. Lapsi saattaa asettaa ryhmässä omia ehtoja ja määrällä toisia lapsia. (Selikowitz, 2004.)

Tutkimusaineiston kerääminen (Reunamo 2011)

- Aineisto on kerätty kymmenestä eri päiväkodista ja esiopetuksesta
- Aineisto kerättiin aamupäivällä
- Aineiston kerääminen:
 - Observointi
 - Lasten haastattelu
 - Lasten taitojen arviointi
- Lapset olivat iältään 3-7-vuotiaita

Tutkimuksessa mukana olleet lapset

- Tutkimukseen osallistui kaikkiaan 891 lasta
 - 808 (90,6 %) lapsella ei ollut erityisen tuen tarvetta
 - 68 (7,7%) lapsella oli erityisen tuen tarvetta
- Tutkimuksessa oli mukana 15 lasta (1,7 %), joilla oli diagnosoitu ADHD

The activities of the ADHD children in Finnish Day Care (Reunamo & Alijoki 2012)

TUTKIMUSTULOKSIA

- Lapset, joilla oli ADHD, osallistuivat enimmäkseen samoihin toimintoihin kuin muut lapset
- Eniten aikaa vietettiin sisätiloissa vapaassa leikissä:
 - ADHD lapset: 25,6 %
 - Muut lapset: 23,2 %

Jatkuu

- Toiseksi eniten aikaa kului ruokailutilanteisiin, kuten aamiaiseen ja lounaaseen:
 - ADHD lapset: 21,5 %
 - Muut lapset: 20,4 %

- Kolmanneksi eniten aikaa kului opetustuokioissa
 - ADHD lapset: 19,4 %
 - Muut lapset: 19,3 %

Jatkuu

- Suurin ero ADHD lapsen ja muiden lasten päivässä oli ulkoleikeissä
 - ADHD lapset: 12,8 %
 - Muut lapset: 18,2 %
 (ero on tilastollisesti merkitsevä)

- Kaikilla lapsilla kului suunnilleen yhtä paljon aikaa perushoitotilanteisiin (13,8, % ja 13,7 %) ja aikuisen tukemaan leikkiin (5,1 % ja 5,2 %)

Lapsen oma toiminta päivähoitossa observoinnin mukaan

- Lapset, joilla oli ADHD, tekivät jotakin kiellettyä 7,4 % päivähoitoajastaan. Muiden lasten vastaava luku oli 1,9 %. Ero oli tilastollisesti erittäin merkitsevä
- Kaikesta huomiosta, mitä ADHD lapsi sai aikuiselta, 13,9 % liittyi kiellettyyn toimintaan (muilla lapsilla vastaava prosentti oli 3,2)

ADHD lapsen kaverisuhteet

- Leikkivät usein vain yhden lapsen kanssa
- Integroituvat muita vähemmän koko lapsiryhmään (ero on tilastollisesti merkitsevä)
- Viettävät hieman enemmän aikaansa aikuisten kanssa kuin muut lapset

ADHD lapsen suosio leikkikavereiden keskuudessa

- Haastatteluissa lapselta kysyttiin sen lapsen nimeä, jonka kanssa hän leikkii mieluiten
 - Tutkimustulos: ADHD lapset olivat lähes yhtä suosittuja leikkitovereita kuin muut lapset
- Haastatteluissa lapsilta kysyttiin myös sen lapsen nimeä, jonka kanssa hän ei halua leikkiä
 - Tulos: ADHD lapset saivat tilastollisesti merkitsevästi enemmän mainintoja
 - Yhteenveto: ADHD lapsen kanssa halusi mieluiten leikkiä keskimäärin yksi lapsi, mutta heillä oli suunnilleen kaksi lasta, jotka mainitsivat että eivät halua leikkiä heidän kanssaan.

Lopuksi

- Ennaltaehkäisemisen tärkeys: Oppimisympäristön muokkaus lapsen tarpeet huomioiden
- Positiivisten kokemusten kartuttaminen
- Auta lasta ajattelemaan positiivisesti itsestään
- Auta lasta ymmärtämään omia vahvuuksiaan ja vaikeuksiaan
- Auta löytämään toimintoja, joissa lapsi voi näyttää taitojaan
- Aseta esille töitä, joista lapsi itse on ylpeä

Lähteet

- Barkley, R.A. (2000). *Taking Charge of ADHD: The Complete, Authoritative Guide for parents*. New York: Guilford Press.
- Barkley, R.A. (2006). *Attention-deficit hyperactivity disorder: a handbook for diagnosis and treatment*. New York: Guilford Press.
- Bradshaw, J.L. (2001). *Developmental Disorders of the Frontostriatal System. Neuropsychological, Neuropsychiatric and Evolutionary Perspectives*. UK: Psychology Press.
- Jack, A., Mikami, A.Y. & Calhoun, C.D. Calhoun (2011). The Moderating Role of Verbal Aggression on the Relationship Between Parental Feedback and peer Status Among Children with ADHD. *Journal of Abnormal Child Psychology*. 39(7), 1059-1071).

Jatkuu

- Jack, A., Mikami, A.Y. & Calhoun, C.D. Calhoun (2011). The Moderating Role of Verbal Aggression on the Relationship Between Parental Feedback and peer Status Among Children with ADHD. *Journal of Abnormal Child Psychology*. 39(7), 1059-1071).
- Mikami, A.Y., Ransone, M.L. & Calhou, C.D. (2011). Influence of Anxiety on the Social Functioning of Children with and without ADHD. *Journal of Attention Disorders*. 15(6), 473-484.
- Selikowitz, M. (2004). *ADHD the facts*. Oxford: University Press.

KIITOS TARKKAAVASUUDESTANNE